

راهکاری برای حمایت مالی از مدارس

توسعه مدارس هیات امنایی که قرار بود سال گذشته به بهانه کیفیت‌بخشی متوقف شود، امسال در راس برنامه‌های وزارت آموزش و پرورش قرار گرفت...

جام جم آنلاین: توسعه مدارس هیات امنایی که قرار بود سال گذشته به بهانه کیفیت‌بخشی متوقف شود، امسال در راس برنامه‌های وزارت آموزش و پرورش قرار گرفت، به طوری که وزیر آموزش و پرورش از امکان تغییر وضعیت مدارس عادی به هیات امنایی خبر داده است.

نیمه دوم سال گذشته خبر رسید که مجوز مدارس هیات امنایی صادر نمی‌شود. این تصمیم بنا بر رای وزیر آموزش و پرورش اتخاذ شد تا کیفیت این مدارس ارتقا یابد، توسعه مدرسی که از سال 83 به عنوان راهکاری برای خروج آموزش و پرورش از بحران مالی مطرح شد، با این تصمیم دچار وقفه شد.

اما این تصمیم با گذشت حدود یک سال تکذیب و بنای تصمیمات وزارتخانه بر توسعه این مدارس قرار گرفت. حمیدرضا حاجی‌بابایی، وزیر آموزش و پرورش به تازگی از فعالیت یک هزار و 900 مدرسه هیات امنایی در کل کشور خبر داد و گفت: به مدارس عادی که شرایط تبدیل وضعیت به هیات امنایی را دارند، مجوز داده می‌شود.

حاجی‌بابایی تصمیم توقف صدور مجوز مدارس هیات امنایی را که از سوی معاون مشارکت‌های مردمی مدارس غیردولتی وزارتخانه اعلام شده بود، تکذیب کرد و افزود: این مدارس توسعه می‌یابند. توسعه این مدارس در حالی قرار است طی سال 90 با سرعت و شدت بیشتری دنبال شود که هنوز تعریف درستی از این مدارس در بین مردم وجود ندارد. عده‌ای مدارس هیات امنایی را معادل مدارس دولتی می‌بینند و همان توقعات را از آن دارند و گروهی نیز مدارس هیات امنایی را همان مدارس غیردولتی عنوان می‌کنند. مدرسی که شهریه می‌گیرند و فضایی شبیه بخش آموزش خصوصی دارند. این در حالی است که مسوول مدارس هیات امنایی با هر دو مدارس دولتی و غیرانتفاعی یا به عبارت امروزی غیردولتی متفاوت است و براساس فلسفه خاص خود به وجود آمده که البته خالی از شبهه نیست.

مدارس هیات امنایی، راهکار جبران کسری بودجه

آیین‌نامه اداره مدارس به شکل هیات امنایی، به استناد قانون تشکیل شوراهای آموزش و پرورش مصوب سال 72، ماده 13 قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب سال 86 و ماده 144 قانون برنامه چهارم توسعه تهیه شده است. بنابر نظر برخی کارشناسان، طبق ماده 144 برنامه چهارم، دستگاه‌های دولتی و اجرایی موظف شدند تا سالانه دست‌کم 20 درصد از خدمات و فعالیت‌های خود را به روش قیمت تمام شده واگذار کنند و به این وسیله پای بخش خصوصی به تصمیمات دستگاه دولتی باز شد و آموزش و پرورش نیز از راهکار هیات امنایی برای نیل به این هدف استفاده کرد.

کمال برقه‌زاده، کارشناس امور آموزش عمومی مدارس هیات امنایی را راهکار جدید نظام آموزش برای جبران ناکامی در مدارس غیردولتی می‌داند و توضیح می‌دهد: با وجودی که تاسیس اولین مدارس غیرانتفاعی به اواسط دهه 60 بازمی‌گردد، اما پوشش حدود 8 درصدی این مدارس نشان می‌دهد این مدارس نتوانسته دانش‌آموزان زیادی به خود جلب کند، چرا که تامین شهریه‌های بالای این مدارس با وجود کیفیت خوب آموزشی در بیشتر مدارس غیردولتی از عهده بسیاری از خانواده‌ها خارج بوده و این امر در شهرستان‌ها بیشتر نمود یافت. بنابراین نظام آموزشی تصمیم گرفت از بار خصوصی‌سازی مدارس بکاهد و مدارس جدیدتر را با عنوان هیات امنایی راه‌اندازی کند.

شیب‌تند مدارس هیات امنایی

اولین مدارس هیات امنایی سال 1383 به صورت آزمایشی افتتاح شدند و پیش‌بینی می‌شود تا پایان برنامه پنجم توسعه بیش از 20 درصد مدارس سراسر کشور هیات امنایی شوند، این تصمیم در سند ملی آموزش و پرورش نیز مورد تاکید قرار گرفته است. محمدمهدی نوید ادهم، دبیرکل شورایعالی آموزش و پرورش در توضیح این گونه مدارس می‌گوید: مدارس دولتی واجد شرایط می‌توانند با پیشنهاد شورای مدرسه و تایید شورای آموزش و پرورش شهرستان یا منطقه به صورت هیات امنایی اداره شوند و مجوز هیات امنایی شدن این مدارس به صورت موافقت اصولی موقت و برای مدت یک سال صادر می‌شود که در صورت احراز

استانداردهای لازم، به موافقت قطعی تبدیل خواهد شد.

نکته: مدارس هیات امنایی، مجاز به دریافت شهریه از والدین شده‌اند. این شهریه‌ها یا کمک‌های داوطلبانه، سقف مشخصی ندارد و می‌تواند منجر به برداشت‌های سلیقه‌ای و فشار بر والدین شود. به گفته نویدادهم، اعضای هیات امنای مدارس شامل مدیر مدرسه، یک معاون، یک نفر از کارکنان آموزشی و پرورشی، رئیس انجمن اولیا و مربیان مدرسه، یک نفر از اولیای دانش‌آموزان، دو نفر از صاحب‌نظران آموزشی، یک عضو شورایی محله و یک نفر از مدیران مراکز و موسسات تولیدی و خدماتی است. او توضیح می‌دهد: این مدارس موظف هستند دانش‌آموزان را با اولویت محدوده جغرافیایی ثبت‌نام کنند و برگزاری آزمون ورودی و تعیین شرط معدل مجاز نیست.

شهریه، پاشنه آشیل مدارس هیات امنایی

میزان شهریه مدارس هیات امنایی توسط هیات امنای تعیین می‌شود. بنابراین این شهریه می‌تواند در مدارس مختلف، متفاوت باشد. این مساله منجر به بروز نگرانی‌هایی در بین اولیاء شده است، چراکه احتمال افزایش لجام‌گسیخته شهریه‌ها در این‌گونه مدارس نیز وجود دارد که در آن صورت سرنوشت مدارس غیردولتی در انتظار هیات امنایی‌ها نیز خواهد بود. دبیرکل شورایی آموزشی و پرورش در این باره توضیح می‌دهد: عملکرد هیات امنای مدارس، توسط ادارات آموزش و پرورش شهر و منطقه رصد می‌شود و ارزیابی آنان به شورای آموزش و پرورش شهر و منطقه گزارش می‌شود که اگر گزارش‌ها راضی‌کننده نباشد، شورای آموزش و پرورش می‌تواند آن هیات امنای را منحل کند که در این صورت شورای مدرسه مسوولیت‌ها را عهده‌دار می‌شود.

پیش از این سازمان مدارس غیردولتی نیز برای کاهش نگرانی مردم در مورد نبود نظارت بر تعیین شهریه این‌گونه مدارس اعلام کرده بود که مدارس هیات امنایی، نوعی مدارس دولتی هستند و منابع و اعتبارات دولتی دریافت می‌کنند، اما می‌توانند از کمک‌های داوطلبانه مردم، کمک شورای آموزش و پرورش شهرستان و کمک خیرین استفاده کنند. چنین مجوزی نشان می‌دهد که مدارس هیات امنایی به هر حال حق دریافت وجوه نقد از والدین را دارند بنابراین نبود حد و حدود دقیق در این زمینه منجر به اجرای برنامه‌های سلیقه‌ای هیات امنای در دریافت وجه نقد از خانواده‌ها می‌شود.

براساس قانون مدارس هیات امنایی، منابع مالی این مدارس شامل اعتبارات دولتی، وجوهی که از ارائه خدمات آموزش و پرورش فوق برنامه دریافت می‌شود و کمک‌های مردمی داوطلبانه و خارج از فصل ثبت‌نام است که گواه صدور مجوز برای دریافت شهریه‌های پنهان و غیررسمی است.

برقه‌زاده با انتقاد از این رویه می‌گوید: در مدارس غیردولتی، وزارتخانه سقفی قرار داده که در مناطق مختلف متفاوت است. این امر هرچند به طور کامل اجرا نمی‌شود و همواره مدارس غیردولتی به بهانه کلاس‌های فوق برنامه، ناهار و ... شهریه‌های کلان دریافت می‌کنند، اما در مدارس هیات امنایی چنین سقفی پیش‌بینی نشده از این رو نگرانی از تبدیل این مدارس به غیردولتی وجود دارد.

به هر حال، قرار است فعالیت مدارس هیات امنایی در سال آینده اوج بگیرد. مدارس هیات امنایی که در برخی پایگاه‌های خبری معتبر تا سال گذشته مورد بی‌مهری وزارت آموزش و پرورش بود و حتی گفته شد که با مخالفت شخص وزیر روبه‌رو شده، این روزها در برنامه پنجم و سند ملی آموزش و پرورش به پیش‌درآمدی بر راه‌های جبران کسری بودجه نظام آموزش تبدیل شده است.

نظام آموزش و پرورش کشور، مدارس هیات امنایی و مدارس غیردولتی را در حالی توسعه می‌دهد که هنوز برخی بر اصل 30 قانون اساسی و آموزش رایگان تا پایان دوره متوسطه پافشاری می‌کنند و این‌گونه مدارس را چالشی برای اجرای این ماده قانونی می‌دانند. از سوی دیگر هنوز از کیفیت‌بخشی به برنامه‌های آموزشی این مدارس خبری به گوش نمی‌رسد، این که حضور هیات امنای در مدارس قرار است چه تحویلی در برنامه‌های آموزشی و کیفیت آنها ایجاد کند، از نقاط مغفول مانده در مدارس هیات امنایی است، ضمن این که هنوز دستورالعمل دقیقی درباره میزان شهریه یا همان کمک‌های داوطلبانه به هیات امنای ابلاغ نشده و این امر می‌تواند به برداشت‌های سلیقه‌ای دامن بزند. با وجود این، مدارس هیات امنای که حد وسط مدارس دولتی و غیردولتی است با چراغ سبز منتقدان نظام آموزش مواجه شده، به شرطی که مانند بسیاری از مصادیق نوظهور در نظام آموزش به آزمون و خطا مبتلا نشود و تکلیف خود را همزمان با توسعه کمی با نارسایی‌های کیفی خود روشن کند.

کتابیون مصری / گروه جامعه